

بِه نام خدا

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

www.cbc.ir

@cbc.1341

@shorayeketabekoodak

cbc1341

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

گزارش گروه بررسی ادبیات دینی

سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

معرفی اعضا

تعداد اعضا: ۵ نفر

نام اعضای گروه ادبیات دینی به ترتیب حروف الفبا:

افق اشراقی، سمانه تاجیک، شیوا خلیلی (هماهنگ کننده)، پروین میرخانی،
یاشار هدایی.

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

اعضای گروه به همراه خانم نوش آفرین انصاری دبیر محترم شورا

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

راه‌های ارتباطی با گروه بررسی ادبیات دینی :

info@cbc.ir

ایمیل رسمی شورای کتاب کودک

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

فهرست مطالب

فهرست مطالب	شماره اسلاید
فعالیت‌های گروه	۸ تا ۱۰
معیارهای بررسی	۱۱ و ۱۲
گزارش بررسی	۱۳
تحلیل آثار	۱۴ و ۱۵
فراوانی ناشران	۱۶
فراوانی گروه سنی	۱۷
فراوانی آثار تالیفی برحسب جایگاه	۱۸
معرفی آثار ۳ و ۴ ستاره	۱۹ الی ۲۲
آسیب شناسی ادبیات دینی کودک و نوجوان	۲۳ الی ۲۵
پیشنهادهات	۲۶

فعالیت‌های گروه

گروه ادبیات دینی، ضمن بررسی آثار ادبیات دینی کودک و نوجوان، همواره تلاش می‌کند تا از راه برقراری ارتباط با نویسندگان و ناشران ادبیات دینی کودک و نوجوان و نیز مشاوره با صاحب‌نظران این حوزه، به شناسایی آسیب‌ها و راه‌های ارتقاء ادبیات دینی کودک و نوجوان بپردازد. خوشبختانه در طول بیست و هشت سالی که این گروه در شورا فعال بوده، تجربه و دستاوردهای ارزنده‌ای به دست آمده است.

فعالیت‌های گروه

دیگر فعالیت‌های گروه به‌طور خلاصه از این قرار است:

- برگزاری ۶ جلسه نیم‌روزه حضوری و ۸ جلسه غیر حضوری.
- آسیب‌شناسی ادبیات دینی.
- بحث و گفتگو درباره اصلاح رویکرد گروه در بررسی کتاب‌ها.
- تمرکز بر پژوهش و گسترش ارتباطات و برگزاری نشست‌های مشورتی در کنار بررسی کتاب‌ها.
- بررسی ۱۸ عنوان کتاب دریافتی.

فعالیت‌های گروه

- شرکت در کارگاه عملی «نقد ادبی کودک و نوجوان» با تدریس و تسهیلگری علی کاشفی خوانساری.
- شرکت در کارگاه‌های آموزشی شورا: «ویرایش» با تدریس عاطفه سلیمانی و «گزارش‌نویسی» با تدریس علیرضا دهقانی.

- شرکت در کارگاه «سیر ادبیات دینی کودک و نوجوان»، گروه ادبیات کودک دانشگاه امام رضا (ع)، تدریس آقای علی کاشفی خوانساری در فضای مجازی.

معیارهای بررسی

- صحت و درستی مطالب (کتابی که منابع معتبر در آن نیامده باشد، قابل بررسی نیست).
- قابلیت اثر در برانگیختن حس کنجکاوی مخاطب
- برخورداری اثر از وحدت و انسجام
- کمک به مخاطب در درک زمان و مکان رویدادها
- خلاقیت (معیاری که می‌تواند جایگاهی ویژه به یک کتاب بدهد)
- پرهیز از مستقیم‌گویی و نصیحت

معیارهای بررسی

- توجه به منابع معتبر دینی
- بهره‌مندی از ارکان داستان‌پردازی مانند شخصیت‌پردازی، گفتگو، تعلیق و...
- استفاده از تصاویر گیرا و اثرگذار
- دقت در به‌کارگیری واژگان آشنا و مناسب سن مخاطب
- پرهیز از مفاهیم انتزاعی برای کودکان
- گلچین کردن آموزه‌های قابل فهم و اجرایی در زندگی روزمره نوجوانان

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

گزارش بررسی

- در بررسی ۱۸ اثر رسیده به گروه، ۶ کتاب به گروه‌های دیگر شورا (بازی، سرگرمی و دانش اجتماعی) مربوط بودند و بنابراین از فهرست کتاب‌های گروه ادبیات دینی حذف و به گروه‌های مرتبط ارجاع داده شدند.
- از میان ۱۲ کتاب بررسی شده، ۲ کتاب در جایگاه چهار ستاره و ۵ کتاب در جایگاه سه ستاره و ۵ کتاب خارج از فهرست شورا قرار گرفتند.
- در میان آثار رسیده، تنها یک کتاب در قالب نظم بود که متأسفانه فاقد عنصر خیال‌انگیزی بود و نتوانست امتیاز بالایی بگیرد.
- از ۱۲ عنوان بررسی شده، تنها یک عنوان به صورت مجموعه بود که نسبت به سال‌های قبل، کمتر بود و نشان از تنوع موضوعی کتاب‌ها داشت.

تحلیل آثار

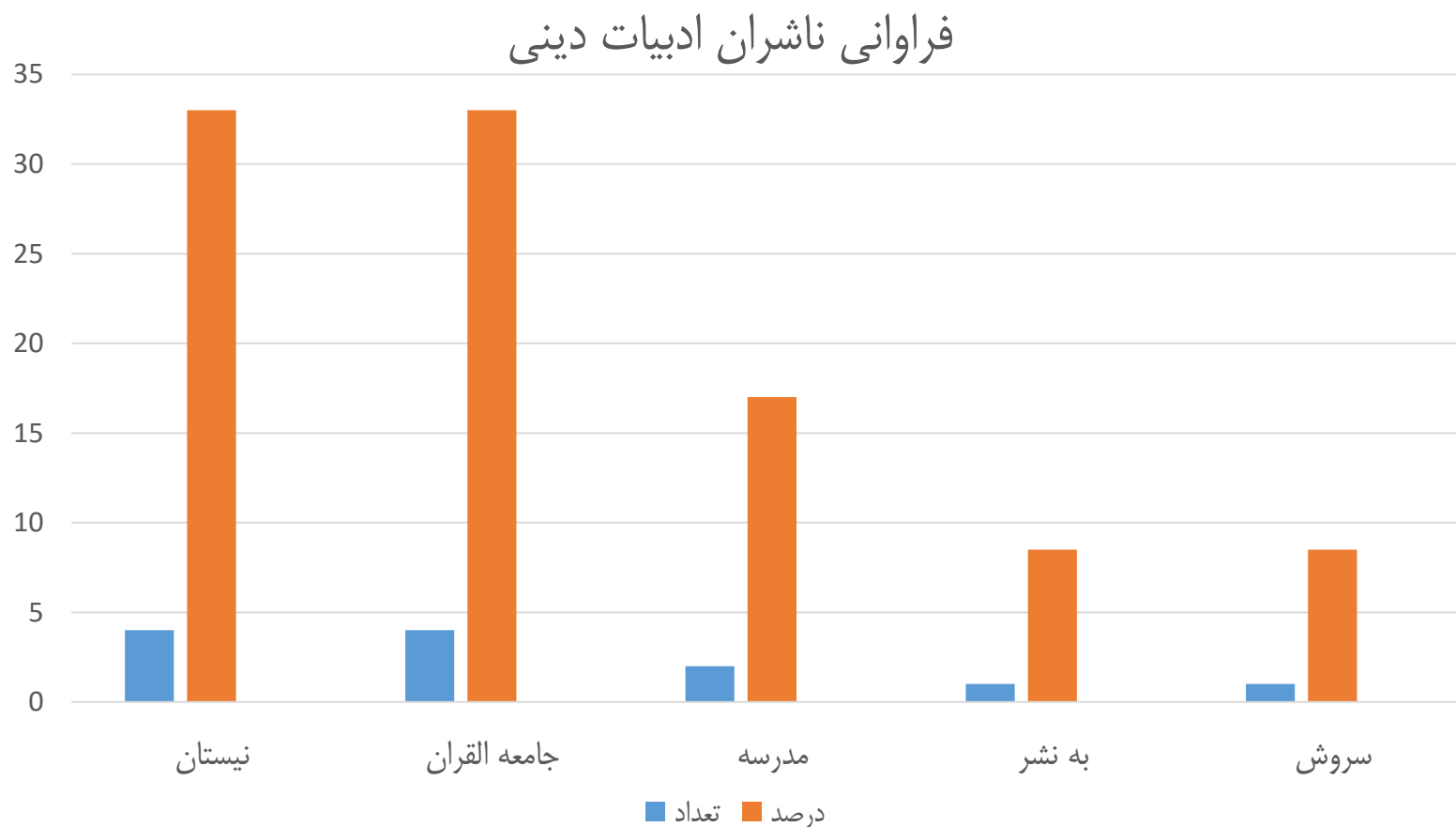
• گروه، پس از همفکری و بحث درباره آثاری که تنها جنبه اطلاع‌رسانی دینی دارند، به رویکرد جدیدی در بررسی آثار ادبیات دینی رسید و آثاری را که از عناصر ادبیاتی بی‌بهره بود، متناسب با قالب آموزشی یا سرگرمی آنها به گروه‌های دانش اجتماعی یا بازی و سرگرمی ارجاع داد.

• بعضی از آثار، از نظر تصویر و گرافیک، ارزش بالایی داشتند ولی متن، ارزش ادبی درخوری نداشت. به این ترتیب، این آثار علی‌رغم کیفیت بالای تصاویر نتوانستند امتیاز بالایی کسب کنند. این موضوع، ضرورت همراهی نویسنده و تصویرگر و تناسب کیفی تصویر و متن را می‌رساند که پدیدآورندگان باید به آن توجه کنند.

تحلیل آثار

- در آثار بررسی شده ۱۴۰۰-۱۳۹۹ هیچ اثر ترجمه‌ای وجود نداشت.
- یکی از شاخص‌های مهم در کیفیت کتاب، ویرایش محتوایی و فنی کتاب است که متأسفانه بسیاری از دست‌اندرکاران نشر به آن بی‌توجه‌اند. در بررسی آثار مشخص شد بعضی از ناشران در اغلب آثار که به چاپ می‌رسانند، به این موضوع به‌طور ویژه توجه دارند.
- در میان ۱۲ اثر رسیده، آقایان **غلامرضا حیدری ابهری** و **سید مهدی شجاعی** هریک با ۳ اثر، پرکارترین نویسندگان ادبیات دینی کودک و نوجوان در سال ۱۳۹۹ بودند.

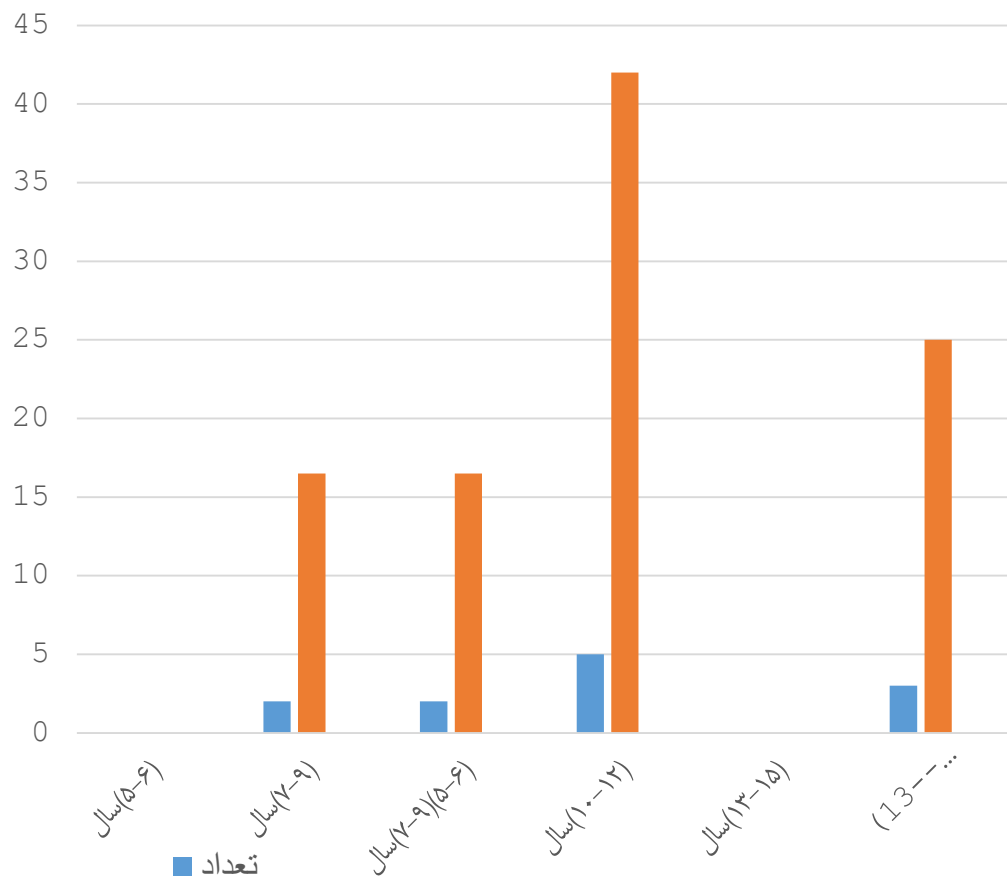
فراوانی ناشران

از آثار ادبیات دینی کودک و نوجوان که در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ به دست گروه رسیده پرکارترین ناشران نیستان و جامعه القرآن هریک با ۴ اثر هستند.

فراوانی گروه سنی آثار

- از میان ۱۲ اثر بررسی شده ادبیات دینی در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بیشترین تعداد آثار به گروه سنی، ۱۰-۱۲ سال (۴۲ درصد) تعلق داشت و از گروه سنی، ۵-۶ سال اثری به دست گروه نرسیده است.

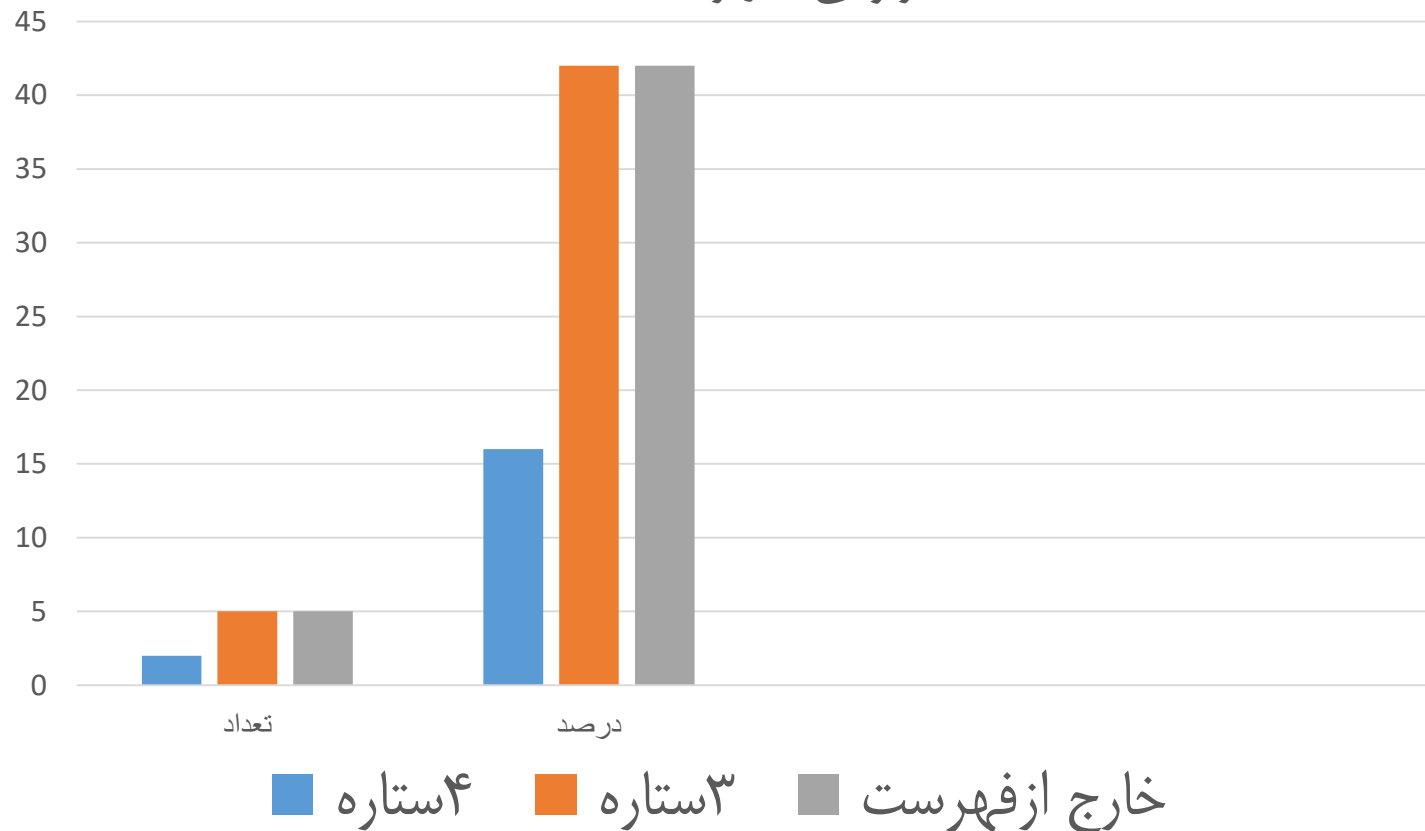

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

فراوانی آثار تألیفی بر حسب جایگاه

فراوانی آثار بر حسب جایگاه

از میان دوازده اثر بررسی شده در سال ۱۳۹۹ -

۱۴۰۰ دو اثر در جایگاه ۴ ستاره و پنج اثر در جایگاه

۳ ستاره و بقیه آثار خارج از فهرست شورا قرار دارند.

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

معرفی آثار ۴ ستاره

حیدری ابهری، غلامرضا. **چه بامزه**. تصویرگر مهشید
رجایی؛ ویراستار نعیمه اشعری. قم: انتشارات جامعه القرآن،
۱۳۹۸، ۳۰ ص. (۵-۶) و (۷-۹) سال.
موضوع: ضرورت تلاش برای رسیدن به خواسته‌ها

حیدری ابهری، غلامرضا. **قصه‌های طاه‌ها**. تصویرگر شیوا
ضیایی؛ ویراستار نعیمه اشعری. قم: انتشارات جامعه القرآن،
۱۳۹۸، ۳۰ ص. (۷-۹) سال.
موضوع: داستان‌های کوتاه مبتنی بر احادیث

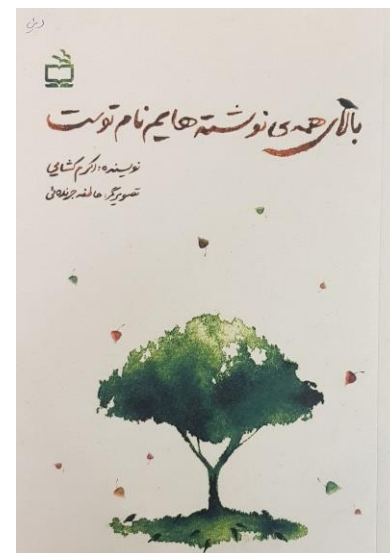

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

معرفی آثار ۳ ستاره

اخلاقی، زهرا. **ما راهزن نیستیم**. ویراستار سما آبی. تهران: سروش، ۱۳۹۸، ۵۰ ص. (۱۳-۱۵) سال و (۱۶ سال به بالا).
موضوع: سفر امام رضا(ع) از مدینه به خراسان

کشایی، اکرم. **بالای همه نوشته هایم نام توست**. تصویرگر عاطفه جریده‌ئی. تهران: انتشارات مدرسه، ۱۳۹۸، ۵۳ ص. (۱۳-۱۵) سال و (۱۶ سال به بالا).
موضوع: گفتگوهای صمیمانه با خدا مبتنی بر مفاهیم آیات قرآن

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

معرفی آثار ۳ ستاره

ملا محمدی، مجید. **قصه‌های من و جبهه**. تصویرگر: حامد موسوی؛ ویراستار رامین بابازاده. قم: انتشارات جامعه القرآن، ۱۳۹۹، ۳۰ ص. (۱۰-۱۲) سال.
موضوع: آشنایی با روحیه و اعتقادات رزمندگان دفاع مقدس

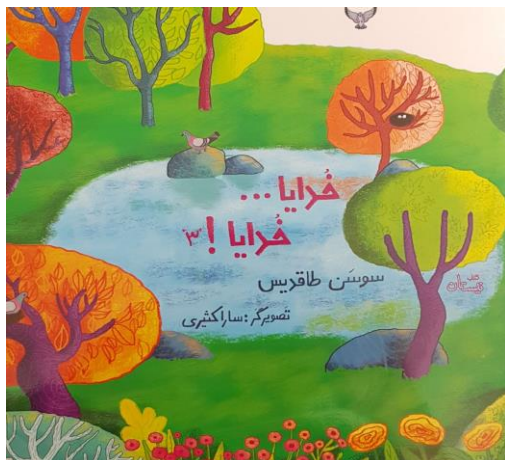

شجاعی، سیدمهدی. **یکی بود... یکی نبود**. تصویرگر: صدیقه احمدی؛ ویراستار نعیمه اشعری. تهران: کتاب نیستان، ۱۳۹۹، ۳۸ ص. (۱۰-۱۲) سال.
موضوع: تأثیر مال حرام بر زندگی

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

معرفی آثار ۳ ستاره

از ۱۲ اثر بررسی شده،
۱۶ درصد در جایگاه ۴ ستاره،
۴۲ درصد در جایگاه ۳ ستاره قرار
گرفتند.

طاقدیس، سوسن. **خدایا خدایا!**. تصویرگر سارا کثیری. تهران:
کتاب نیستان، ۱۳۹۹. ۳۰ ص. (۷-۹) سال.
موضوع: گفتگوی صمیمانه و کودکانه با خدا

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

آسیب‌شناسی ادبیات دینی کودک و نوجوان

در آسیب‌شناسی آثار ادبیات دینی کودک و نوجوان، به این نکات می‌توان اشاره کرد:

○ بعضی از ناشرانی که عنوان صریح دینی دارند، به انتشار کتاب‌هایی روی آورده‌اند که صرفاً جنبه سرگرمی دارند و هیچ ارتباطی به آموزه‌های دینی ندارند. این موضوع، برای این پدیدآورندگان، نوعی آسیب تلقی می‌شود و با توجه به میزان بالای کتاب‌های هوش و سرگرمی موجود در بازار، پیشنهاد می‌شود چنین روندی متوقف شود و تمرکز آنان بر کتاب‌هایی با محور مفاهیم دینی قرار گیرد.

آسیب‌شناسی ادبیات دینی کودک و نوجوان

○ بعضی از نویسندگان، تنها به انتخاب محوری از آموزه‌ها یا مفاهیم دینی برای نوشتن اکتفا می‌کنند و از توجه به عناصر ادبیاتی و داستانی غفلت می‌کنند. این نویسندگان تنها به بیان حکایت‌های دینی اهتمام می‌کنند، بی‌آن‌که به عناصر شخصیت‌پردازی، تعلیق، پیرنگ، گفتگو و... توجه کنند.

اغلب آثار، ویراستار ندارد درحالی‌که ویرایش آثار دینی، به‌ویژه از نظر محتوایی بیش از آثار غیردینی اهمیت دارد. اثری که از منابع غیر معتبر استفاده کند یا از ذکر دقیق منابع، غفلت کند، حتی اگر از نظر ادبیاتی غنی باشد، نمی‌تواند امتیاز قابل توجهی کسب کند.

آسیب‌شناسی ادبیات دینی کودک و نوجوان

○ بعضی پدیدآورندگان که به دنبال برقراری ارتباط با مخاطبین کودک با زبان شعر هستند، عنصر خیال‌انگیزی شعر را فدای ساده‌گویی و زبان کودکانه شعر می‌کنند درحالی‌که این دو منافاتی با هم ندارند و خیال‌انگیز نبودن شعر، از ارزش و غنای آن بسیار می‌کاهد.

○ بعضی نویسندگان با انتخاب عناوین نامناسب برای آثار خود، در نظر اول ادبیات دینی به نظر می‌آیند ولی درواقع یا به ترویج عقاید خاص می‌پردازند یا به حوزه فلسفه مربوطند.

پیشنهادهای گروه

پیشنهادهای گروه به پدیدآورندگان آثار دینی کودک و نوجوان:

- توجه به عناصر ادبیاتی در آثار شعری و داستانی
- استفاده از منابع معتبر دینی و ذکر آنها در اثر

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

پایان

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

مهر ۱۴۰۰